

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Možnosti postihu Ponzi schémat a klasických pyramidových her

Pojem Ponzi schéma a pyramidová hra se většinou používají jako synonyma, i když určitý rozdíl mezi nimi existuje. (Termín pyramidová hra sám o sobě také není příliš šťastný, protože nevystihuje pravou podstatu tohoto fenoménu, nicméně v českém prostředí se ho užívá, a tak bude lépe se jej přidržet.)

Pojem Ponzi schéma a pyramidová hra se většinou používají jako synonyma, i když určitý rozdíl mezi nimi existuje. (Termín pyramidová hra sám o sobě také není příliš šťastný, protože nevystihuje pravou podstatu tohoto fenoménu, nicméně v českém prostředí se ho užívá, a tak bude lépe se jej přidržet.) Ponzi schéma své jméno odvozuje od Charlese Ponziho, který je duchovním otcem tohoto podvodu.

Ponzi schéma lze vymežit jako schéma, ve kterém investoři svěřují své peníze za účelem jejich dalšího investování provozovateli. Provozovatel však tyto peníze dále neinvestuje do žádného legitimního ziskového podniku, místo toho vybrané peněžní prostředky předává zpět investorům s předstíráním, že jde o zisky z investic. Jde však pouze o malé části investovaného kapitálu.

Podvodník provozující Ponzi schéma samozřejmě část peněz získaných od investorů používá pro vlastní potřebu, což akceleruje nutnost rozšířit počet investorů tak, aby bylo možno pokrýt vyplacení slíbených částek již existujícím investorům. Čím více peněz podvodník odebere pro své soukromé účely, tím více vzrůstá potřeba nových investorů.

V Ponzi schématu tedy investoři svěřují své peníze provozovateli tohoto schématu za účelem jejich investování. Tento moment je vlastně hlavním rozdílem mezi Ponzi schématem a pyramidovou hrou. V pyramidové hře totiž investoři vkládají své peníze výměnou za právo „něco dělat“. Ve většině případů jde o právo rekrutovat nové členy systému.

Pyramidová hra je hierarchická struktura, která má, jak již z názvu vyplývá, tvar pyramidy a vytváří se tak, že se lidé k dané struktuře připojují pod ty její členy, kteří se již připojili dříve. Tito noví členové platí těm, kteří jsou ve struktuře nad nimi s nadějí, že i jim bude takto zapláceno těmi, kteří se připojí ve struktuře až pod ně.

U pyramidové hry je tak jediným a velmi drahým produktem členství v síti. Do sítě neplynou žádné peníze zvenčí. Výlučným zdrojem příjmů v pyramidové hře jsou peníze samotných členů systému. Pyramidová hra sama o sobě nevytváří žádný zisk, nadhodnotu, pouze přesunuje již existující hodnoty. Každý dolar či korunu, jež některý z členů prostřednictvím pyramidy získal, předtím jiný z jejích účastníků ztratil.

Pyramidová hra působí v omezeném prostředí, kterým je vlastně každé reálné prostředí, a ve kterém musí zákonitě dojít k zastavení růstu sítě. Jinak řečeno, úspěšnost pyramidové hry je závislá na exponenciálně vzrůstajícím čísle účastníků. Jenže již po několika krocích je číslo účastníků enormně vysoké a získat další účastníky je velmi obtížné a časem nemožné. Pyramidová hra se zhroutí s tím výsledkem, že naprostá většina účastníků systému nic nezíská, respektive ztratí to, co do systému vložili jako vstupní poplatek.

V současné době se málokdy setkáme s pyramidovou hrou ve své čisté podobě, kdy nový člen struktury prostě jen složí vstupní poplatek, který je poté bez skrupulí přerozdělen mezi členy systému, kteří se nacházejí na vyšší úrovni pyramidy, tedy mezi služebně starší členy a nový člen setrvává dále v naději, že se najde dostatečné množství dalších nových členů, z jejichž vstupních poplatků bude profitovat i on.

Dnešní pyramidové hry obratně zastírají skutečnost, že jde o ilegální systém pyramidálních investic a využívají nejrůznější postupy, které maskují jejich skutečnou podstatu. Jde většinou o systémy, které předstírají, že provozují poctivý multilevel marketing.

Současný stav legislativy v České republice je ve vztahu k problematice pyramidových her možno charakterizovat slovy nedostatečný a neuspokojivý, nicméně platná právní úprava je vyzbrojena určitými nástroji, které lze v boji proti Ponzi schémátům a klasickým pyramidovým hrám použít. Ponzi schéma je, jak již bylo osvětleno, založeno na tom principu, že jeho provozovatel přesvědčí určitý počet investorů, aby mu svěřili své peníze za účelem jejich investování do nějakého podniku. Pachatel těmto investorům slibuje obrovské zisky, kterých má být dosaženo v relativně krátké době. On sám však již od počátku nemá úmysl od investorů získané finanční prostředky investovat do jakéhokoli legitimního ziskového podniku. Místo toho část z vybraných peněžních prostředků předává zpět investorům a předstírá, že jde o zisky z již uskutečněných investic.

Vzhledem k popsanému charakteru Ponzi schématu je zřejmé, že jeho provozování může být stíháno jako trestný čin podvodu podle § 250 trestního zákona. Objektivní stránka tohoto úmyslného trestného činu, která spočívá v tom, že pachatel uvede někoho v omyl nebo využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnost, dále že tato osoba v důsledku svého omylu provede majetkovou dispozici a touto dispozicí vznikne na cizím majetku škoda nikoli nepatrná a zároveň se tím pachatel nebo někdo jiný obohatí, je v případě Ponzi schématu splněna.

Pachatel, který provozuje Ponzi schéma, uvede svého investora v omyl zpravidla lstivým jednáním, kdy ho přesvědčuje, že má vědomost o tom, jak výhodně zhodnotit peníze, ale vzhledem k tomu, že nedisponuje dostatečným finančním obnosem, nemůže tuto výhodnou investici uskutečnit. Investor následně svěří pachateli své peníze za účelem jejich investování, přičemž ve velkém množství případů mu tyto peníze nejsou vráceny, a ani se nedočká slibovaných zisků.

Provozovatel Ponzi schématu může být vedle trestného činu podvodu samozřejmě stíhán i pro spáchání jiných trestných činů, zejména podle hlavy druhé zvláštní části trestního zákona.

Pod pojmem klasická pyramidová hra pro účely tohoto textu rozumíme pyramidovou hru, která nevyužívá žádných prostředků, kterými by zakrývala skutečnost, že je pyramidovou hrou. Nefiguruje v ní žádná fiktivní protihodnota v podobě reálného zboží či služeb, vstupní poplatek není vydáván za přiměřený administrativní poplatek atd.

Nový člen takovéto pyramidové hry je zpravidla dosti podrobně obeznámen se systémem fungování pyramidové hry a s klíčem přerozdělování vstupních poplatků nově přicházejících účastníků. Pravidlem je i to, že si je vědom rizika, které systém přináší a je zpraven i o tom, že nebude profitovat, pokud do sítě nepřivede dostatečné množství nových účastníků.

Klasickou pyramidovou hru nelze zpravidla stíhat pro spáchání trestného činu podvodu. V tomto případě totiž není zcela naplněna objektivní stránka trestného činu podvodu, konkrétně uvedení v omyl či využití něčího omylu nebo zamlčení podstatné skutečnosti.

Argumenty, které tvrdí, že tato část objektivní stránky je naplněna, protože investorům není

provozovatelem znázorněna geometrická řada pyramid, tedy že nejsou obeznámeni s množstvím potřebných investorů v jednotlivých patrech struktury, nelze přijmout jako správné. Každý průměrně intelektuálně vybavený jedinec musí být u nekamuflované pyramidové hry schopen jednoduché matematické úvahy, z které mu vyplyne neodvratitelnost zániku pyramidové hry v poměrně krátkém čase. Ovšem ani v případě, že by si investor neuvědomil, že nemá naději na zisk, nelze hovořit o podvodu.

Klasickou pyramidovou hru, která se však, jak již bylo dříve zmíněno, vyskytuje již minimálně, lze postihnout na základě ustanovení § 250c, které upravuje trestný čin provozování nepoctivých her a sázek. Pro potřeby tohoto ustanovení se za peněžní hru považuje řetězové hra, při které počet jejích účastníků vzrůstá geometrickou řadou, přičemž dříve zapojení účastníci hry mají získat několikanásobek svého vkladu do hry, a to na úkor účastníků hry, kteří se do ní zapojili později.

Pod uvedené vymezení lze klasickou pyramidovou hru subsumovat, a proto i jako trestný čin provozování nepoctivých her a sázek stíhat. I u klasické pyramidové hry platí, že jejího provozovatele je možno stíhat za přidružené trestné činy, zejména podle hlavy druhé zvláštní části trestního zákona.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)